

August Witkowski

(wg Wikipedii)

ur. 12 października 1854 w Brodach, zm. 12 stycznia 1913 w Krakowie – polski fizyk, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Był synem urzędnika bankowego, szkołę realną i gimnazjum ukończył w Brodach, dalej kształcił się we Lwowie. Maturę zdał w 1872 i zapisał się na Wydział Inżynierii Lwowskiej Akademii Technicznej. Studia ukończył w 1877 uzyskując dyplom inżyniera zostając równocześnie asystentem w Katedrze Geodezji. Zapisał się także na Uniwersytet im. Jana Kazimierza gdzie studiując matematykę i fizykę uzyskał tytuł nauczyciela szkół realnych. Wydział Krajowy widząc znakomite wyniki postanowił ufundować dla Witkowskiego stypendium zagraniczne. Na 2 lata wyjechał on do Berlina, gdzie studiował pod kierunkiem Gustava Kirchhoffa, a następnie udał się na roczne stypendium do Anglii, gdzie był uczniem Williama Thomsona. W 1881 powrócił do kraju, a rok później uzyskał habilitację. W 1884 został profesorem Politechniki Lwowskiej uzyskując w wieku 33 lat w 1887 tytuł profesora zwyczajnego. W 1888, po śmierci Zygmunta Wróblewskiego, władze Uniwersytetu Jagiellońskiego zaproponowały Witkowskiemu objęcie Katedry Fizyki, w tym samym roku przeniósł się do Krakowa. W roku 1892 został doktorem honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w 1912 także Politechniki Lwowskiej. W 1893 został członkiem Akademii Umiejętności. Od 1889 zabiegał o wybudowanie nowego Zakładu Fizyki UJ udało się po przeszło 20 latach starań w 1912 otwarto pierwszy nowoczesny Zakład Fizyki na ziemiach polskich. W 1910 został odznaczony za wybitne osiągnięcia Orderem Żelaznej Korony III klasy oraz na rok akademicki 1910-1911 został rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego. W tym czasie na uczelni doszło do zajść i strajku. Zmarł nagle cierpiąc od lat na chorobę niedokrwinną serca. Został pochowany 24 stycznia 1913 na Cmentarzu Rakowickim w grobowcu rodzinnym w kwaterze Ł. Pośmiertnie został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1936). Zajmował się głównie fizyką doświadczalną, choć opublikował kilka prac z zakresu fizyki teoretycznej. Interesowała go przede wszystkim fizyka gazów, szczególnie w niskich temperaturach. Zajmował się także m.in. przewodnictwem elektrycznym i mechanizmem rozchodzenia się fal elektromagnetycznych. Dewizą jego życia były słowa „Dużo wiedzieć jest rzeczą piękną, ale nierównie ważniejsze jest umieć dowiedzieć się czegoś”. Napisał trzypięciotomowy podręcznik Zasady fizyki, wydany w latach 1892–1912. Opracował „Zbiór tablic matematyczno – fizycznych”. 28 stycznia 1913 decyzją władz UJ został patronem Zakładu Fizyki UJ – Collegium Witkowskiego. Od 1921 jest

patronem V Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie oraz od 2005 Zespołu Szkół Drogowo-Geodezyjnych i Licealnych w Jarosławiu. Na XXXV Zjeździe Fizyków Polskich w Białymstoku prof. Andrzej Kajetan Wróblewski (Instytut Fizyki Doświadczalnej UW) przedstawił referat nt. „Fizyka w Polsce wczoraj, dziś i jutro” – krótką charakterystykę fizyki w Polsce XX w. Zaprezentował wskaźniki bibliometryczne, liczby dotyczące stopni i tytułów naukowych oraz liczby studentów fizyki. W podsumowaniu ocenił wkład Polaków do światowej fizyki XX w., wyodrębniając przede wszystkim – poza Marią Skłodowską-Curie (która w światowych zestawieniach jest wymieniana jako obywatelka francuska) – czterech fizyków, którzy dokonali odkryć na miarę Nagrody Nobla: Mariana Smoluchowskiego, Mariana Danysza, Jerzego Pniewskiego i Karola Olszewskiego. Wśród osiemnastu mniej zasłużonych, którzy jednak wnieśli bardzo poważny wkład do rozwoju fizyki i w pewnym okresie należeli do liderów światowej fizyki (których nazwiska są wymieniane w syntetycznych obcojęzycznych historycznych opracowaniach) znalazł się August Witkowski.

Spuścizna 177/1

Dokumenty osobiste:

- gratulacje Ludwika Malinowskiego z powodu objęcia Katedry Fizyki UJ, 25 VII 1888,
- bilet wizytowy Pierre`a Duhem,
- zaproszenie imienne na obiad w Sali „Sokoła” z okazji Jubileuszu 1900 r.,
- zaproszenie imienne od Rady Miasta Krakowa na raut, 1900,
- zaproszenie imienne na jubileusz prof. Lorda Kelvina z Glasgow,
- materiały (19) z jubileuszu Uniwersytetu w Glasgow, 1901 r.

Dokumenty przekazane przez Muzeum UJ w styczniu 2005 r.